

ból kiemelnék őket, egész közel kell hoznunk a magasabb szellemi élet megnyilvánulásaihoz, hogy egyrészt a nemzeti egység gondolata — amelynek ők is részesei — tudatossá váljék bennük, másrészt pedig indítást kapjanak a további erjesztő munkára.

Természetesen nemcsak szélesebb látókörű magyarokra van szükségünk, hanem önálló kezdeményezők magyarokra is. Az évszázados tervszerű mellőzés a magyarság jelentős részét úgyis annyira megbénította, hogy éppen ez a legerőteljesebb tulajdonságunk: a kezdeményezési készség csökkent bennünk. A faluközösségek életének leendő irányítóit tehát erre figyelemmel tudatosan kell előkészítenünk, hogy valóban az egészségesen erjesztő kovász szerepét töltsék be. Tervszerű nevelő munka és helyes irány felé elindított önképzés feltétlenül eredményt fog hozni. Csaknem rokontalan fajtánk minden fiának a legteljesebb hivatástudattal kell eltelnie s erre a hivatásra a parasztság kiválasztott fiait a népfőiskola fogja nevelni.

A bizonyos fokig még ma is zárt, önmagába szorított műveltségű parasztságnak a saját fiaiból kell példát odaállítani, hogy a tiszta magyar öntudat világosságánál lássa meg helyét és szerepét a nemzet életében. A népfőiskolán résztvevő fiatal gazdák tehát elsősorban a *mindennapi életben való tájékozódni tudást, kisebb mértékben korszerű gazdasági ismeretet és az irányító, szervező készség alapjait szereznek meg*. Nem szakiskola lévén, nem szabad arra törekednünk, hogy bármilyen irányban is tökéletes szakműveltséget adjon. Ellenben a magyar hivatástudatnak olyan erős hordozóit kell kialakítanunk a résztvevőkből, akikre jövőt építhetünk, akik világosan látják adottságaikból folyó lehetőségeiket, de egyben kötelességeiket is.

Péter Ernő

Rendszer és népművelés

Első pillanatra úgy tűnik, mintha ez valami kettős cím lenne, egymástól eltérő fogalmakkal, hiszen magáról a rendszerről nagyon sokat lehetne írni, — na meg a népművelésről is. Csak ha figyelmesebben olvassuk, érezhetjük át, hogy az első fogalom szorosán összefügg, s szinte elválaszthatatlanul a másikhoz tartozik, kiegészíti azt.

Ne vágjunk furcsa, meglepett képet ehhez a megállapításhoz, s főképp ne intézzük el kézlegyintéssel a dolgot, mint talán olyan sok mindent, amire nem akarunk különösebb figyelmet szentelni.

Évek óta, hogy járom a somogyi falvakat, sok-sok tapasztalatszerzésre nyílik alkalmam akaratlanul is. Mikor aztán munkám végeztével csak úgy a magam számára összegezem a látottakat, — úgy boncolgatom a különböző eseteket, mint testrészt a sebész. Csak hát, hála Isten, Somogyországnak nem „elfekélyesedett” része mindaz, ami a népművelési gondolattal összefügg, így inkább csak becézetem, simogatom, na meg itt-ott félsülgetem egy kicsit, mint a mesebeli hajasbát, hogy „hátha még szebb is tudna lenni”. A valóság pedig az, hogy voltak eseteim, amikor ujjongani szerettem volna az örömtől a látottak és hallottak felett.

A figyelő, az élesen a dolgok mögé látó szem azonban nemcsak azon akad meg, ami tökéletes és hibátlan, hanem természetesen azt is mérlegeli, ahol kevesebb eredményt észlel, ahol talán nem áll olyan magas fokon a népművelési munka, amilyent másutt tapasztalt, vagy amilyent kivétel nélkül mindenütt szeretne látni.

Hát ez az, amiből kiindultam, ez az, ami gondolkodásra késztetett akaratlanul is. Hirtelen úgy éreztem, hogy kétszeresére lehetne emelni az eredményt olyan helyeken is, ahol eddig kissé elaposodott, vagy talán sohasem kapta meg azt a lendületet a népművelési munka, mint az ma már elengedhetetlen.

Javítani a helyzetet természetesen csak úgy tudunk, ha ismerjük a hibát, amit le akarunk küzdeni. Ne értsük félre a dolgot. Nem azt akarom mondani, hogy görcsösen előíráshoz ragaszkodva s talán sokszor bosszankodva is, végre kell hajtani mindent s ettől várni a csodát, vagy legalább is elcsitítani a háborgó lelkiismeretet, mondván, hogy „én igazán mindent megtettem, — ha nincs eredmény, nem az én hibám”.

Az ilyen nagyhangú önámítás mögül éppen az hiányzik, ami ennek a missziónak legfontosabb alkotóeleme: lélek, szív — és szeretet. Ezek az elengedhetetlen kellékek és ezek átérzése után beszélhetünk csak követendő szabályokról és egyes fontos dolgok szem előtt tartásáról.

Népművelésről beszélve, kell ezeken túl is valami, ami keretet ad, ami össze-tartja, egybefoglalja mindazokat a tarka mozaik-szemcséket, amelyekből egy-egy év munkaprogrammja tevődik.

A népművelési vezetők erre persze azt mondják, hogy ez régi dolog, s nincs is itt semmi hiba, hiszen kezükben van egy példánya az előre elkészített munkaterv-nek, s nincs más tennivaló, mint annak betartása és szigorú követése.

Csak hogy nem mindig történik minden úgy, mint ahogyan azt a munkaterv feltünteti. Ez, sajnos, sokszor hirtelenében összecsapott előadócímek sorozata (hiszen kétszer is sürgette a Bizottság), amiknek a kidolgozására nem mindig kerül sor, hiszen „majd meglátjuk még, hogy hogyan is lesz azután“, „nekem olyan kevés kell ahhoz, hogy valamiről beszélni tudjak“ stb., stb.

Az idő azonban halad, mindig hoz valami rendkívülit, ami elengedhetetlen, és az előadások ideje véstjólón közeleg. Idegeskedés, bosszankodás, amiből teher lesz és kényszerűség. Mert előadást mégis csak kell tartani. Sőt meg is tartják.

Más a helyzet még ilyen helyen is, ahol vendégelőadót várnak. Zsúfolt az iskolaterem, figyelem, szomjas tekintetek kapcsolódnak az előadóba, látszik, hogy öröm, élvezet a hallgatás, sőt kitüntetésnek veszik, hogy felkereste őket, „hiszen olyan jó hallgatni a szavát“. És ez az a szomjúságérzés, ami ott ül a tekintetekben; azt mondanák: „nekünk egyébként nincs alkalmunk hasonló élvezetes előadásokra, szavlatokra“. Most ez az alkalom összehozta őket, de azután... Nem tudnak a lelkükig nyúlni.

A falusi ember nagyon józanul ítélő és összehasonlító, tévedés hát, hogy „csak éppen valamit“, hiszen úgysem értik.

Nem lehet akármit, ezt állíthatom, és feltétlenül úgy kell mondani, hogy meg is értsék. Az előadás legyen mindig egy bizonyos napon és meghatározott időben, akkor mindenki úgy oszthatja be idejét, hogy eljuthasson oda.

Maga az előadó pontos terv szerint dolgozzék. Ezzel nem azt akarom mon-dani, hogy ettől egy kicsit sem térhet el. Sőt. Adódhatnak helyzetek, amikor egy-egy időszerű kérdés ismertetése mindennél fontosabb, például annál, hogy a be-mutatott munkatervben éppen „A tatárok pusztításáról“ szóló előadás szerepel.

Egyik nagyon szépen dolgozó somogyi tanító mondotta nekem, hogy az idén egy estét Kormányzó Urunknak szenteltek. Horthy-dalokat énekeltek a leventék, verseket mondtak, amelyek Róla és Hozzá íródtak, előadást tartottak. Hiszen ez gyönyörű téma, Himnusz, Hiszekegy a közönséggel, s egy imádság, ami a szívben fogant, a hallottak hatása alatt, olyan felemelő volt minden munkaterv nélkül is, hogy el nem felejtik soha. Ne értsük félre a dolgot, s ne higgyük, hogy valami csak úgy jön magától. A siker, az eredmény pedig legkevésbé. Mert ugyanez a tanító már a jövő évi munkatervét dolgozza. Nem a Bizottság számára ugyan, csak úgy, saját használatra. Jegyzeteket készít, odavágó szakkönyveket tanulmányoz, dalokat, verseket gyűjt, amik mind, mind egy-egy est kiegészítői, gyönyörködtetői lesznek majd. Persze nem igen beszél róla, s róluk, de én már látom, hogy ennek az embernek nem okoz sem bosszankodást, sem pedig fáradságot az, ha egy rend-kívüli alkalommal beszélnie kell, de úgy, hogy az igaz élvezetet is adjon és oktason, műveljen. Gyűjtöget, készülődik, hiszen a szünet nem nekünk szól, mint mon-dotta is, hanem a falusiaknak, akiknek megjött a munka ideje.

Tekintsünk hát magunkba, s próbáljunk még tökéletesebben dolgozni, s meg-látjuk, mennyi tiszta örömet tartogat a gördülékeny, hibátlan munka, s mennyivel tökéletesebbet és igazabb élvezetet kap a hallgatóság. Lélek, szeretet, rendszer el-engedhetetlenek ahhoz, hogy tökéleteset adhassunk. Adni viszont az tud, — aki-nek van, miből...

Készüljünk hát fel a sokoldalú munkára, — ne késlekedjünk!

Kocsisné Fekete Julianna

Gyűjtőtáska

A világháború lezajlása után alig volt pedagógiai cikkíró, aki ne vádolta volna az akkori elemi iskolát azzal, hogy nem tudta megtanítani a nemzedéket a leglemibb szükségletre: az írásra.

A keserű ízű vádak elhangzására figyelmes letterem magam is és kerestem a bizo-nyítékokat a vádra. Iskolásgyermekek útján összegyűjtöttem sok-sok rózsaszínű tábori levelezőlapot s azoknak szarkaláb-írásából olvastam ki, hogy a vádlóknak mindenben igazuk volt. A régi iskola tanította ugyan a magyar írást és helyes-